

KOTI MAALLA -HANKE

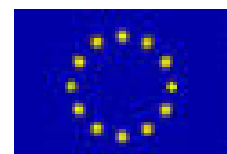
Kylätoiminnan ja kylä-asumisen edistämishanke

Hankenumero 12917

Dnro 2846/3514-2003

LOPPURAPORTTI

Raimo Hentunen, kyläasiamies, projektipäällikkö

SISÄLLYSLUETTELO

Yleistä	3
Hankkeen tavoitteet ja niiden toteutuminen	4
Toteutuneet kustannukset vuosittain.....	7
Rahoitusosuudet.....	8
Hankkeen toteuttamisen arviointi ja vastoinkäymiset.....	8
Tiedottaminen ja julkisuus.....	9
Toimintojen jatkaminen ja kehittämissuositukset.....	9

YLEISTÄ

Koti maalla-hanke oli EMOTR-rahoitteinen kylätoiminnan ja kyläasumisen edistämishanke ja sen kohderyhminä olivat Kalajoen kylät, kylätoimikunnat ja niissä asuvat ihmiset.

Hankkeen hallinnoijana toimi Kalajoen kaupungin Maaseutuosasto. Hankkeen vastuullinen johtaja oli maaseutuasiamies Saila Kukkonen ja hankkeen projektipäällikkönä toimi kyläasiamies Raimo Hentunen. Hankkeen talouden hoiti Kalajoen kaupungin taloustoimisto.

Yhteystiedot:

Kalajoen kaupungin Maaseutuosasto, Kalajoentie 5, 85100 Kalajoki 08-46911

Saila Kukkonen, 044 4691252.

Raimo Hentunen, 044 5966344.

Kalajoen kaupungin taloustoimisto 08-46911

Hankkeen ohjausryhmä

Hankkeen ohjausryhmän ohjasi hankkeen etenemistä sekä valvoi, että määrärahan käyttöön liittyviä määräyksiä noudatetaan. Ohjausryhmän seurasi hankkeen tavoitteiden ja tulosten saavuttamista sekä analysoi hankkeen tuloksellisuutta. Ohjausryhmä laati hankkeesta kirjallisen arvion, joka on liitteenä. Hankkeen ohjausryhmä kokoontui 12 kertaa. Hankkeen ohjausryhmään kuuluivat:

Raili Myllylä puheenjohtaja, (2004 Kalajoen kaup.hall pj, 2005 valtuuston pj.)

Saila Kukkonen, varapuh.joht. Kalajoen maaseutuasiamies, hankkeen vast. johtaja

Juha Hannula, yrittäjä, kylien edustaja

Leena Isopahkala, koulutussuunnittelija, kylien edustaja

Mari Paavola, yrittäjä, kylien edustaja

Leila Juola, kylien edustaja

Seija Haarala, Kalajoen kaup. kaavoitusarkkitehti, as. tuntijajäsen

Kaisa Uusioja, kyläkoordinaattori, Pohjois-Pohjanmaan liitto

Ahto Uimaniemi, hanketarkastaja, Pohjois-Pohjanmaan TE-keskus

Kirsti Oulasmaa, hankeneuvoja, Rieska-Leader ry

Ohjausryhmän pöytäkirjat löytyvät projektikansiosta.

Projektiryhmä

Ohjausryhmän lisäksi hankkeelle perustettiin myös projektiryhmä, josta käytettiin nimitystä kyläneuvosto. Sen tehtävänä oli ottaa kantaa hankkeen sisältöön liittyvissä asioissa

hankkeen aikana. Kyläneuvostoon kuuluivat ensisijaisesti kyläyhdistysten puheenjohtajat ja sihteeri tai heidän estyneinä ollessa kyläyhdistysten valtuuttamat henkilöt.

Kyläneuvosto kokoontui hankkeen aikana 4 kertaa. Kyläneuvoston kokoontumisia on tarkoitus jatkaa myös Koti Maalla-hankkeen päättymisen jälkeen. Kyläneuvoston pöytäkirjat löytyvät projektikansiosta.

Hankkeen taustaa ja aloitus

Pohjois-Pohjanmaan koulutuskeskuksen hallinnoiman Kylävalakiat-hankkeen kautta syntyi Kalajoen kyliin useita pieniä kehittämis- ja investointihankkeita. Näiden lisäksi oli valmisteilla maaseutukulttuuriin sekä kylien maankäyttöön keskittyvät hankkeet. TE-keskuksen aloitteesta maaseutuasiamies Saira Kukkonen kokosi nämä hankeaihiot yhteiseksi Kalajoen kylien kehittämishankkeeksi, Koti maalla –hankkeeksi.

Hankesuunnitelma lähetettiin kaikkiin Ylivieskan Seutukunnan kuntiin tutustuttavaksi, mikäli heillä olisi kiinnostusta lähteä hankkeeseen mukaan. Kiinnostusta ei kuitenkaan ilmennyt tarpeeksi, joten hanke toteutettiin yksistään Kalajoen kaupungin kylissä.

Alkuperäinen hankesuunnitelman aikataulu oli 1.7.2003-31.12.2005. Pohjois-Pohjanmaan TE-keskus teki myönteisen hankepäätöksen 4.11.2003. Ensimmäinen ohjausryhmän kokous oli 16.12.2003 ja hankkeen projektipäällikkö valittiin 22.12.2003. Projektipäällikkö aloitti työssään 7.1.2004. Hankkeen loppukokous pidettiin 20.1.2006.

HANKKEEN TAVOITTEET JA NIIDEN TOTEUTUMINEN

Hankkeen yleistavoitteena oli luoda edellytyksiä maaseutuasumiselle, maaseudun palvelujen uudistumiselle ja säilymiselle, kehittää niiden saatavuutta, luoda edellytyksiä ihmisten työllistymiselle, kehittää kylien toimintaa ja yhteisöllisyyttä, vuorovaikutusta, tiedotusta, markkinointia sekä tapahtumia.

Seuraavissa kappaleissa on hankkeen aikana saavutetut merkittävimmät tulokset ja tuotokset.

Hankkeessa valmistui Kalajoen kolmelle joenvarsikylälle (Etelänkylä, Pitkänen, Tynkä, syksy 2004) ja kahdelle merenrantakylälle (Rahja, Vasankari, syksy 2005) luontoselvitykset. Selvityksiä käytetään apuna kylien vetovoimaisten asuinpaikkojen etsintään. Luontoselvitysten pohjalta voidaan myös etsiä uusia virkistys- ja matkailupalveluja, kun on kartoitettuna alueiden luonnon erityispiirteet; harvinaiset kasvit, eläimet, kasvillisuustyypit, erityiset maisemat ja asuinpaikat. Luontoselvitysten tekijät

kilpailutettiin. Selvitykset teki Sigmakonsultit Oy Kokkolasta. Hankkeen ohjausryhmä teki päätöksen, että laaditut luontoselvitykset esitetään Kalajoen kaupunginhallitukselle sekä maankäyttötoimikunnalle. Tehtyjä selvityksiä voidaan jatkossa hyödyntää kyläkaavojen suunnittelussa.

Kalajoen kaupungin sivuille linkitettiin kylien yksityisten omistamat, myynnissä olevat tonttimaat niiltä osin kuin kylätoimikunnat niitä kyliltänsä ilmoittivat. Näin ollen uutta asuinpaikkaa etsivä löytää samasta tonttipörssistä myös haja-asutusalueen tarjonnan. Tonttipörssille kehitettiin useampia erilaisia versioita, mutta toimivammaksi todettiin käyttöön otettu kaupungin oma versio.

Hankkeessa tehtiin Etelänkylän alueella palvelukysely. Kyselyn tavoitteena oli kartoittaa eri ikäisten kyläläisten palvelujen tarpeita, kartoittaa kylällä olevat palveluresurssit, saada tarve ja resurssit kohtaamaan sekä organisoida ja toteuttaa palvelutoimintaa kylällä. Kyselylomake lähetettiin n. 800 Etelänkylän talouteen ja lomakkeita palautettiin 113 kpl (n. 14%). Kyselylomake ja puretut tulokset löytyvät projektikansiosta. Kyselyn pohjalta ei tehty jatkotoimenpiteitä hankkeen toimesta. Kysely tehtiin hankkeen ja Etelänkylän kyläyhdistyksen kanssa yhteistyössä.

Hanke järjesti yhteistyössä Jätehuolto P.Pääkkönen Oy:n ja kylätoimikuntien kanssa rautaromunkeräyksen keväällä 2004. Keräys oli osa hankkeen maisemanhoito-osuutta. Kylämaisemat kohentuivat ja romua kertyi yhteensä n. 25 tonnia.

Hanke kokosi yhteistyössä kylien kanssa Kalajoen kylien suoramyynti- ja palveluluettelon, jossa oli liitteenä kylien tapahtumat kesältä 2004. Luetteloa jaettiin kauppoihin, huoltoasemille yms. yleisiin tiloihin. Painos oli 4000 kpl.

Kesällä 2004 hanke edesauttoi laajakaistayhteyksien luomisessa Kalajoen Kärkisen ja Kurikkalan kyliin. Yhteistyössä Pohjanmaan PPO Oy:n kanssa tiedotettiin laajakaistamahdollisuuksista ja kartoitettiin yhteyksien tarvitsijat. Yhteydet saatiin molempiin kyliin.

Hankevetäjä osallistui keväällä 2004 Maitolaiturilta Maailmalle – hankkeen tekemään Irlannin matkaan. Kalajoen kylistä Etelänkylä ja Plassi olivat mukana ko. hankkeessa.

Matkalla tutustuttiin Westmeathin alueen kylätoimintaan, kouluihin ja yrityksiin. Hankevetäjä osallistui myös irlantilaisten vastavierailun ohjelmansuunnitteluun ja järjestelyihin syksyllä 2004. Tällöin Etelänkylän ja Plassin vieraiksi saapui 10 kyläaktiivia Rosemountin ja Cravestownin kylistä. Vieraat tutustuivat kylätoimintaan, kouluihin, kulttuuriin ja yrityksiin. Irlantilaisten vastavierailusta on DVD-tallenne.

Hankevetäjä oli mukana suunnittelemassa uutta Niityiltä Nummille - jatkohanketta, jossa pyritään konkreettisempaan yhteistyöhön Oulun Eteläisen alueen ja Westmeathin alueen yritysten, kulttuuri- ja matkailutoimijoiden sekä koulujen kanssa.

Hankeen aikana kehitettiin kolme täysin uutta kylätapahtumaa; 1) Tynkä-Maraton Tyngän kylälle, 2) Muikku&Muikku – tapahtuma Rahjan kylälle sekä 3) Nuoraperän perinnehihtotapahtuma Etelänkylälle. Tynkä-Maraton pohjautuu Tynkä-sanan hyväksikäyttöön. Tynkä-Maraton on koko perheen tapahtuma ja se on 1/10 oikeasta maratonista eli 4,2 km ja sen voi taivaltaa vapaalla tyylillä. Muikku&Muikku-tapahtuma pohjaa alueen erikoiseen muikkuperunaan, Piekon muikkuun, ja muikkukalaan. Tapahtuma on markkinahenkinen kyläkulttuuritapahtuma. Etelänkylän Nuoraperälle luotiin Perinnehihtotapahtuma, jossa pääosassa olivat vanhojen hiihtovälineiden esittely ja leikkimielinen viestinhiihto kylien välillä sekä lasten hiihtokilpailut. Tynkä-Maratonista ja Nuoraperän perinnehihtotapahtumasta on DVD-tallenteet.

Hanke kokosi Kalajoen kylien kesän 2005 tapahtumat Kalajoki-infon esitteeseen. Esitteen julkaisijana oli Kalajoen keskusvaraamo.

Raution kylän www-sivut uusittiin ja Etelänkylän sekä Typön sivut päivitettiin hankkeen toimesta ostopalveluin. Mikäli kylät haluavat jatkossa apua www-sivujen päivityksessä, niin asia voidaan hoitaa Kalajoen kaupungin maaseutupalveluiden kautta.

Kylätapahtumia, joita Kalajoella on runsaasti, kehitettiin tiedottamisen, markkinoinnin, opasteiden ja myös tapahtumien sisällön osalta. Liitteenä lista tapahtumista, joihin hanke osallistui sekä niissä tehdyt toimenpiteet ja sekä mahdolliset tallenteet.

Hanke organisoii Pohjankylän asukasyhdistyksen perustamisen ja auttoi perustamis-

kokouksen järjestelyissä ja perustamisasiakirjojen laadinnassa sekä rekisteröinnissä. Pohjankylän asukasyhdistys perustettiin 11.11.2004. Pohjankylä oli hankkeessa mukana v. 2005.

Hanke järjesti hygieniapassikoulutuksen kesäkuussa 2005. Koulutukseen osallistui 13 henkilöä Rahjan, Plassin ja Pohjankylän kylistä. Hygieniapassi koettiin välttämättömäksi kylätapahtumissa suoritettavien erilaisten tarjoiluiden ja myyntitoimien vuoksi.

Kyläkulttuuriseminaari järjestettiin Kalajoen kaupungissa toimiville kulttuuritoimijoille. Seminaariin osallistui 17 henkilöä eri järjestöistä ja yrityksistä. Seminaarin tarkoituksena oli keskustella, ideoida ja pohtia yhteistyötä ja miettiä voitaisiinko ideoita hankkeistaa yhteisvoimin. Seminaarin palaute oli erittäin positiivinen. Myös lehdistö uutisoi seminaarista näkyvästi.

Hanke edesauttoi Kalajokisuun venesataman rakentamishankkeen hakemista.

Hanke järjesti opintomatkan Kannonkoskelle ja Töysään. Kannonkoskella tutustuttiin hankkeen kautta tuotteistettuun ohjelmapalveluun ja osuuskuntatoimintaan sekä leirikoulutoimintaan. Töysässä oli kohteena Hakojärven kylän kylätoiminta. Matkalle osallistui 13 henkilöä.

Liitteenä on työpäiväkirja, johon kirjattu kuukausittain päätapahtumat.

TOTEUTUNEET KUSTANNUKSET VUOSITTAIN

KUSTANNUSLAJI	2003	2004	2005	2006	YHTEENSÄ
Palkat ja sivukulut		35955,00	41529,83		77484,83
Ostopalvelut	3860,00	25691,00	23485,13	465,14	53501,27
Matkat	107,00	2584,00	986,34		3677,34
Talkootyöt		5353,00	14847,00		20200,00
Muut kustannukset yht.			2512,91		6115,91
<i>vuokrat</i>		1459,00	1537,91		2996,91
<i>toimistokulut</i>		1834,00	919,26		2753,26
<i>muut</i>		310,00	55,74		365,74
Kustannukset yht.	3967,00	73186,00	83361,21	465,14	160979,35
Tulot	----	----	----	----	-----
Yhteensä	3967,00	73186,00	83361,21	465,14	160979,35

Talkootöitä kertyi kylätapahtumien järjestelyistä yht. 44 034,75 euron edestä, mutta niitä kaikkia ei voida kirjata kuluksi, koska TE-keskuksen hankkeelle hyväksymä talkootyömäärä ylittyisi. Hanke ei myöskään toteutunut 100 %:sesti kustannuksiltaan, joten talkootöiden osuus on suhteutettava kuitillisiin menoihin. Työpäiväkirjat liitteenä.

RAHOITUSOSUUDET

Hankkeen kokonaiskustannukset ovat 160 979,35 €, josta rahoitusosuudet jakautuvat seuraavasti;

	€
TE-keskus , EU 24 %	38 635,04
TE-keskus, valtio 40 %	64 391,73
kunta, 16 %	25 756,69
Yksityinen rahoitus 20 %	32 195,89
YHTEENSÄ	160 979,35

Yksityinen rahoitus 32 195,89 € jakautuu kylätoimikuntien rahoitusosuuteen 13 722,25 € (42,6 %) sekä talkootyöosuuteen 18473,64 € (57,4%).

HANKKEEN TOTEUTTAMISEN ARVIOINTI JA VASTOINKÄYMISET

Juuri ennen hankkeen aloittamista syksyllä 2003 Kalajoen kaupunginvaltuustossa käsiteltiin muutamien kyläkoulujen lakkauttamisia. Tämä vaikeutti hankkeen alkutaivalta, koska koulunsa menettäneet kylät eivät tunteneet aluksi mielenkiintoa osallistua hankkeeseen. ”Miksi kehittää kyliä, koska koulukin vietiin”, todettiin yleensä ensimmäisenä kyläpalaverissa. Hankkeeseen eivät osallistuneet Mehtäkylä, Kääntä ja Kurikkala. Pitkäsenkylä osallistui hankkeeseen v. 2004. Pohjankylän asukas yhdistys oli mukana hankkeessa v. 2005.

Tonttipörssin toteuttamisessa ei päästy ensimmäisenä hankevuonna tuloksiin. Syynä oli aluksi hankevetäjän liian yksityiskohtainen tonttipörssiversio mm. hintatietoineen. Tämä selvästi karsi halukkuutta osallistumiseen, koska tällaiset asiat halutaan pitää yksityisasiaina. Toimiva malli löydettiin keväällä 2005 ja muutamilta kyliltä saatiin tontteja liitettyä kaupungin tonttipörssiin.

Kylätoiminta perustuu vapaaehtoisuuteen ja aktiivitoimijoita on vähän. Tämä vaikuttaa suoraan siihen, että hyvät ja toteuttamiskelpoiset ideat joudutaan joskus hylkäämään, koska tekijöitä ei löydy. Näin kävi mm. vuoden 2005 Muikku&Muikku – tapahtumalle. Talkooväkeä ei saatu tarpeeksi liikkeelle.

Positiivisinta palautetta hankkeesta on tullut tapahtumien osalta. Markkinointi ja tiedottaminen paranivat ja myös sisältöä saatiin uudistettua. Kokonaan uusia tapahtumia myös polkaistiin käyntiin.

Yleisesti myös koettiin, että kylien välinen yhteistyö ja vuorovaikutus paranivat. Myös valmistuneita luontoselvityksiä pidettiin tulevaisuuden kannalta tärkeinä.

TIEDOTTAMINEN JA JULKISUUS

Ensimmäisen 2-3 kk:n aikana hankkeesta tehtiin useita lehtijuttuja. Myös YLE:n Oulu-Radio haastatteli hankevetäjää. Lehdistötiedotteita v. 2004 lähti hankkeen eri toimista ja tapahtumista 12 kpl. Kylät oppivat itse tiedottamaan tapahtumistaan ja v. 2005 hankkeen kautta lähti vain yksi lehdistötiedote. Kylien eri tapahtumista, joissa hanke oli myös osallisena tehtiin runsaasti lehtijuttuja eri lehtiin. Projektikansioon kerätty tärkeimmät lehtijutut ja lähetetyt lehdistötiedotteet.

Kyläasiamies tiedotti kyliin päin 10 kylätiedotteella v. 2004 ja 8 tiedotteella v. 2005. Nämä löytyvät projektikansiosta. Muiden hankkeiden ja sidosryhmien välillä tiedottamista ja yhteyttä on pidetty puhelimitse ja sähköpostein.

Hankevetäjä on esitellyt hanketta mm. kaupungin maankäyttötoimikunnalle, Kalajoen Rotary-klubille, Oulun TE-keskukselle ja niille Kalajoen kylätoimikunnille, jotka olivat ilmoittautuneet mukaan hankkeeseen tai olivat siitä kiinnostuneita.

Hankkeella oli käytössä kevästä 2004 lähtien oma logo, jota käytettiin kaikissa tiedotus- ja markkinointimateriaaleissa yhdessä EMOTR-logon kanssa. Logon suunnitteli Mika Salminen.

Kalajoki-lehti myönsi hankevetäjälle paikallislehden Antti-patsaan v. 2005. Perusteluissa oli mainittu mm. Koti Maalla-hankkeen toiminta.

TOIMINTOJEN JATKAMINEN JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Kylien ja eri yhdistysten tapahtumat muodostavat merkittävän osan kaupungin eri tapahtumista. Kyläyhdistyksille ja kaupungin muille yhdistyksille olisi saatava vähintään

osa-aikainen ”tapahtumasihteeri”, joka tiedottaisi, markkinoisi ja koordinoisi tapahtumia. Voitaisiinko tätä henkilöä liittää osaksi matkailutoimintoihin olisi tutkimisen arvoinen asia. Ammattimaisella pitkäjänteisellä markkinoinnilla, tiedottamisella ja yhteistyöllä myös matkailupuoli hyötyisi tästä. Matkailijat kiinnostuvat kylätapahtumista ja kylien ominaispiirteistä kunhan niitä vain markkinoidaan riittävästi heille.

Hankkeessa alkanut kylien tapahtumien yhteismarkkinointi vaatisi vielä terävöittämistä mm. yhteisen ulkoasun suhteen. Hanke teetti kylien tapahtumille logon loppukesällä 2005, mutta se jäi vähäiselle käytölle.

Hankkeen päätyttyä esim. kyläneuvosto voisi neuvotella kylien lehti-ilmoituksille sopimushinnat paikallis-, alue- ja maakuntalehtien kanssa vuosittain.

Jatkossa tulisi pitää huolta, että yksityisten tarjoamat tontit tulisi myös julkiseen levitykseen kaupungin sivujen kautta. Lisäksi linkki tonttipörssiin tulisi olla kaupungin www-sivujen ensimmäisellä sivulla.

Kylien sivujen päivittämistä pitäisi yksinkertaistaa ja nopeuttaa. Kalajoen kaupungin maaseutupalveluiden kautta voidaan jatkossa päivittää kylien www-sivuja.

Hankkeen aikana laaditut luontoselvitykset esitetään Kalajoen kaupunginhallitukselle sekä maankäyttötoimikunnalle. Luontoselvityksiä voidaan hyödyntää kyläkaavojen suunnittelussa.

LIITEET

Kuukausittainen työlista
Tapahtumalista